הבא על יבמתו פרק ששי יבמות נט.

מהו בתר נישואין אזלינן. מתוך פירוש הקונטרס משמע דשמואל ידע דמיבעיא ליה אם מותר לכונסה משכנרה או לא תע"ג דמתניתין לא מיירי באיסור קיחה מ"מ שמואל הוה מדמי איסור קיחה לאיסור חללה וקשה לר"י דמעיקרא פשט ליה שמואל דבתר נישואין אזלינן וכתר הכי פשט ליה דבתר אירוסין אזלינן ועוד דלא הוה ליה למימר לשוויה לשוויה חללה לא קמיבעיא לי דביאה היא דמשוויה חללה כי קמיבעיא לי אוהוא אשה בבתולה יקח מאי קיחה דקדושין בעינן או קיחה דנישואין בעינן אמר ליה הא נמי תניתוה אירס את האלמנה ונתמנה להיות כהן גדול יכנוס שאני התם דכתיב יקח אשה הכא נמי כתיב אשה אחת ולא שתים ומה ראית הא אישתני גופה והא לא אישתני גופה: **מתני'** כהן גדול לא ישא אלמנה רבין אלמנה מן האירוסין בין אלמנה מן הנישואין ולא ישא את הבוגרת ר' אלעזר ור' שמעון מכשירין בבוגרת [ולא ישא את מוכת עין]: **גמ'** תנו רבנן אלמנה לא יקח בין אלמנה מן האירוסין בין אלמנה מן הנישואין פשיטא מהו דתימא לילף אלמנה אלמנה מתמר מה להלן מן הנישואין אף כאן מן הנישואין קמ"ל ואימא הכי נמי דומיא דגרושה מה גרושה בין מן הנישואין בין מן האירוסין אף אלמנה בין מן האירוסין בין מן הנישואין: ולא ישא את הבוגרת: תנו רבנן והוא אשה בבתולה יקח פרט לבוגרת שבלו לה בתוליה דברי ר' מאיר ר' אלעזר ור' שמעון מכשירין בבוגרת במאי קא מיפלגי רבי מאיר סבר בתולה אפילו מקצת בתולים משמע בתוליה עד דאיכא כל הבתולים בבתוליה בכדרכה אין שלא בדרכה לא ורבי אלעזר ורבי שמעון סברי בתולה בתולה שלימה משמע בתוליה ואפי' מקצת בתולים בבתוליה עד שיהיו כל בתוליה קיימין בין בכדרכה בין שלא בדרכה אמר רב יהודה אמר רב נבעלה שלא כדרכה פסולה לכהונה מתיב רבא ולו תהיה לאשה באשה הראויה לו פרט לאלמנה לכ"ג גרושה וחלוצה לכהן הדיוט הא אלימא בדרכה מאי אירא משום אלמנה תיפוק ליה משום דהויא לה בעולה אלא לאו שלא בדרכה ומשום אלמנה אין משום בעולה לא

הא

מהו בתר נישואין אזלינן או בתר אירוסין אזלינן א"ל תניתוה נתארמלו או נתגרשו מן הנשואין פסולות מן האירוסין כשרות אמר ליה לשוויה חללה לא קמיבעיא לי דביאה היא דמשוויה חללה כי קמיבעיא לי והוא אשה בבתוליה יקח מאי קיחה דקדושין בעינן או קיחה דנישואין בעינן אמר ליה הא נמי תניתוה אירס את האלמנה ונתמנה להיות כהן גדול יכנוס שאני התם דכתיב יקח אשה הכא נמי כתיב אשה אחת ולא שתים ומה ראית הא אישתני גופה והא לא אישתני גופה: **מתני'** כהן גדול לא ישא אלמנה רבין אלמנה מן האירוסין בין אלמנה מן הנישואין ולא ישא את הבוגרת ר' אלעזר ור' שמעון מכשירין בבוגרת [ולא ישא את מוכת עין]: **גמ'** תנו רבנן אלמנה לא יקח בין אלמנה מן האירוסין בין אלמנה מן הנישואין פשיטא מהו דתימא לילף אלמנה אלמנה מתמר מה להלן מן הנישואין אף כאן מן הנישואין קמ"ל ואימא הכי נמי דומיא דגרושה מה גרושה בין מן הנישואין בין מן האירוסין אף אלמנה בין מן האירוסין בין מן הנישואין: ולא ישא את הבוגרת: תנו רבנן והוא אשה בבתוליה יקח פרט לבוגרת שבלו לה בתוליה דברי ר' מאיר ר' אלעזר ור' שמעון מכשירין בבוגרת במאי קא מיפלגי רבי מאיר סבר בתולה אפילו מקצת בתולים משמע בתוליה עד דאיכא כל הבתולים בבתוליה בכדרכה אין שלא בדרכה לא ורבי אלעזר ורבי שמעון סברי בתולה בתולה שלימה משמע בתוליה ואפי' מקצת בתולים בבתוליה עד שיהיו כל בתוליה קיימין בין בכדרכה בין שלא בדרכה אמר רב יהודה אמר רב נבעלה שלא כדרכה פסולה לכהונה מתיב רבא ולו תהיה לאשה באשה הראויה לו פרט לאלמנה לכ"ג גרושה וחלוצה לכהן הדיוט הא אלימא בדרכה מאי אירא משום אלמנה תיפוק ליה משום דהויא לה בעולה אלא לאו שלא בדרכה ומשום אלמנה אין משום בעולה לא

הא

מהו. לכונסה משכנרה או לא: **כשר.** קיחה דאירוסין אזלינן ושריא ליה או בתר נישואין אזלינן וכיון דכנרה אסיקא ליה: **מן האירוסין כשרות.** אלמנה בפסול כהונה בתר נישואין אזלינן מדלא פסיל אלמנה שנתארסה לכ"ג ומת: **יכנוס.** אלמנה בתר אירוסין אזלינן: **שאני התם דכתיב אשה.** כי אם בתולה מעמיו יקח אשה והאי אשה קרא יתירא הוא ומייתי מרבינן לקמן בפירקין (דף פא.) דאם אירס אלמנה ונתמנה להיות כהן גדול יכנוס: **אחת ולא שתים.** תירוצא הוא אחת יש לך לרבות ולא שתים: **הא אישתני גופה.** בוגרת נשתנה גופה מן אירוסין לנישואין אלמנה לא נשתנית: **מתני' ולא ישא אם הבוגרת.** פלוגתייהו מפרש בגמ': **גמ' פשיטא.** אלמנה סתמא משמע: **מקמר.** שבי אלמנה (בראשית לח): **דומיא דגרושה.** ובגרושה פשיטא ליה דסתמא היא דלית לך למילף כדילפינן ג"ש באלמנה: **בתולה.** אי הוה כתיב בתולה יקח מקצת בתולים משמע והואי מישתרי בוגרת השתא דכתיב בתוליה מיתסרא בוגרת דמשמע דבעינן כל בתוליה: **בבתוליה.** ב"ש יתירא דמשמע הכי למדרש במקום בתוליה דהיינו בדרכה אם נבעלה נפסלה לכ"ג אבל בבעילה שלא בדרכה לא דלמיסר בעולה שלא בדרכה ליכא למימר מהאי קרא ולמידרש עד שיהו כל בתוליה קיימין ואפילו שלא בדרכה בדדרשינן ליה אליבא דרבי אלעזר כיון דבתולה ממעט בוגרת כ"ש בעולה שלא בדרכה הלכך כי אתא קרא למיסרי אתא וכדדרשינן: **ורבי אלעזר ורבי שמעון סברי.** אי הוה כתיב בתולה שלימה משמע ומיתסרא בוגרת השתא דכתיב בתוליה אפילו מקצת בתולים משמע לרבות בוגרת: **בבתוליה.** ב' יתירא משמע שתהא בבתוליה שלא אבדה מהם כלום על ידי בעילה בין בדרכה בין שלא בדרכה וכיון דאיתרבאי בוגרת להיתירא אילטריך למיסר בעולה שלא בדרכה: **פסולה לכהונה.** לכ"ג שמצווה על הבתולה אבל להדיוט אפילו בדרכה כשרה ואין זונה אלא הנבעלת לאסור לה: **ולו תהיה לאשה.** במאמר נערה בתולה כתיב: **פרט לאלמנה.** מן האירוסין וזה המאמר כ"ג הוא או גרושה או חלוצה מן האירוסין היא אם כהן הדיוט הוא: **היי דמי.** הך כיתא אומם שבא עליה כהן גדול זה: **תיפוק ליה דהויא לה בעולה.** ותניא לקמן (ע"כ) אנוסת עצמו ומפותת עצמו לא ישא: דלוקה מן הנשואין וי"ל דלחומרא מקשינן ועוד אר"י דגרושה הויא אף מן האירוסין כמו גרושה דכהן הדיוט ותע"ג דבהשולת (גיטין מא. ושם) אמרי' לא דכולי עלמא ג"ש עדיפא מהקישא שאני התם דעיקר שטר נפקא לן מגזרה שוה. (וע"ע תוס' זבחים מת. ד"ה דכ"ע): **פרט** לבוגרת **שבלו בתוליה.** נאו דוקא כלו אלא כלומר נתממעטו קצת: **אפי'** מקצת בתולים. לא מצי למימר לרבי מאיר בתולה שלימה משמע כין דכדרכה בין שלא כדרכה בתוליה להכשיר שלא כדרכה בבתוליה למעוטי בוגרת דלא משמע ליה למדרש מבי"ת אלא לענין שלא כדרכה בבתוליה במקום בתוליה ועוד דע"כ לר"מ בתולה מקצת בתולה דשמעינן ליה לר"מ בפרק אלמנה ניזונת (כתובות לח: ושם) דאמר מקצת כסף ככל כסף ועוד דאי אפשר דבתולה שלימה משמע למעוטי שלא כדרכה דמבתולה ליכא למעוטי שלא כדרכה דהא בקנס של נערה כתיב בתולה ואפילו הכי יש לה קנס קמא דקידושין (דף י.) מודה רבי לענין קנס דכולהו משלמי וכן לענין סקילה בנערה המאורסה לא פליג רבי אלא משום דכתיב בבדו ומיהו קשה לר"י למאן דאמר בתולה שלימה משמע אמאי אילטריך גבי קנס למעוטי בוגרת תיפוק ליה מדכתיב בתולה דמשמע שלימה וכן גבי נערה המאורסה ומיהו בתולה דגבי קנס איכא למימר דאילטריך לכדדרשינן בפרק אלו נערות (כתובות לח: ושם): **אילימא** בכדרכה תיפוק ליה דהויא בעולה. משמע דאסירא ליה אע"פ שהיא בעולת עצמו והא דקאמר ברים אלו נערות (שם ל. ושם) איכא ביניהו בעולה לכהן גדול היינו בעולה מאותה בעילה עצמה שנאנסה בה וכן פירש ר"ח ולא כמו שדומק שם בקונטרס לפרש שנבעלה לאחר שלא כדרכה ועוד דא"כ הוה ליה למיפרך הניחא לר"מ דאמר נבעלה שלא כדרכה פסולה אלא לר"מ מאי איכא למימר: **אלא** שלא בדרכה. משמע דמשלם קנס אביאה שלא כדרכה וכן בפ"ק דקידושין (דף י. ושם) דקאמר מודה רבי לענין קנס דכולהו משלמין הקשה ריב"א מכאן על פירוש רש"י בפ' בן סורר מורה (סנהדרין עג. ושם) גבי דף אמר מייבי לאוין ואמר מייבי כריתות דמיתן להגיל בנפשו ופריך ואלו נערות שיש להם קנס הכא

מסורת הש"ס

מ) [לעיל נ:]. כ) [לקמן פא.]. ג) כש"ל וכ"ש. ד) [ל"ל מן האירוסין כין מן הנשואין] אף יכי וכ"ל בילקוט]. ה) מתוס' מ:. ו) [לקמן פ.].

תורה אור השלם

1. והוא אשה בבתוליה יקח: ויקרא כא יג
2. אלמנה וגרושה וחללה זנה את אלה לא יקח כי אם בתולה מעמיו יקח אשה: ויקרא כא יד
3. ויאמר יהודה לתמר כלתו שבי אלמנה בית אביך עד יגדל שלה בני כי אמר פן ימות גם הוא כאחיו ותלך תמר ותשב בית אביה: בראשית לח יא
4. ונתן האיש השכב עמה לאבי הנער חמשים כסף ולו תהיה לאשה תחת אשר ענה לא יוכל שלחה כל ימיו: דברים כב כט

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה הא לא אישתני וכו' דכיתא תירוסין. ג"כ כפ"ק דקידושין קא מיבעיא ליה ועי"ש דף י ע"א:

מוסף רש"י

נתארמלו או נתגרשו. מן הכהנים הללו, מן הנשואין פסולות. דשייר הללו בביאתו (לעיל ו:). מן האירוסין כשרות. דאפילו ר"מ לא פסיל מן האירוסין אלא מחייבן. דמסתמא בעילה פסולה אבל מתו לא (שם). פרט לבוגרת. ולא אמרינן מקצת בתולים ככל הבתולים (כתובות צא:). בתולה אפילו מקצת בתולים משמע. אי הוה כתיב והוא אשה בתולה יקח (שם). בבתוליה בכדרכה. ממקום בתולים הקפיד הכתוב אבל נבעלה שלא כדרכה והיא נערה כשרה לכהן גדול (שם). עד שיהיו כל בתוליה קיימין. לענין בעולה. שלא נבעלה אפילו שלא כדרכה (שם צא:).

תוס' חד מקמאי

אבר. רב יהודה אמר רב נבעלה שלא כדרכה פסולה לכהונה פי' לכ"ג מתיב רבא ולו תהיה לאשה באשה הראויה לו פרט לאלמנה לכ"ג גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ה"ד אלימא בדרכה מאי אירא משום אלמנה תיפוק ליה דה"ל בעולה. פירוש הא הניא לקמן אנוסת עצמו ומפותת עצמו לא (תצא) [ישא אלא] לאי בשלא כדרכה ומשום אלמנה אין משום בעולה לא. הא כני ר"מ היא ורב דאמר כר"א ושמעינן מהא מתניתא שלא כדרכה יש לה קנס. ואקשינן אי כר"א מאי אירא משום בעולה. וקשה לן ומאי

עין משפט נר מצוה

נה א מיי' פי"ז מהל' איסורי ביאה הל' יב סמג לאין קכה ועשין מו: נו ב מיי' שם הל' ח: נז ג מיי' שם הלכה ח: נח ד מיי' שם הל' יח: נט ה מיי' שם הל' יג: ס ו מיי' שם הל' יח טוש"ע אה"ע סימן ז סעיף ח:

סא ז מיי' שם הלכה יד: סב ח מיי' פ"ח מהל' נערה בתולה הל' ה סמג לאין פד טוש"ע אה"ע סי' קנז סעיף ד:

(ד) [ל"ל דמיירי בלא מיאון] ועיי' לקמן פפק דכ הלכה כחלכי בני לטשה מחיי ומפותת חבריו הולך אצל כו'. ו) לפנינו גמ' לא אמרינן שום תיקון בין מפותה לאנוסה אלא דר"ל ובע. ז) נראה דל"ל גרסינן בפ' עברה יחמין דף נו ע"ב.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com